

מצוות צריכות כוונה; ציצית ותפילין

המשנה ברורה (סימן ח סוף ח) מסביר שעבור שלוש המצוות הללו האדם חייב להתכוון גם לסיבה של המצווה.

הבית חדש (סימן ח' סעיף ח') מסביר שהתורה כותבת את המילה לַמַּעַן ליד שלוש המצוות הללו, מה שמעיד על כך שהחשיבה על סיבת המצווה היא הכרחית לקיומה. וּבַתְּפִילִין נֹאמַר לַמַּעַן: "וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לַמַּעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ כִּי בְּיַד חֻזָּקָה הוּצְאָה ה' מִמִּצְרַיִם" (שמות יג, ט)

מצוות ציצית

בנוגע למצוות ציצית, ה'דרך פיקודיך' (הקדמה א אות ה) וה'ביכורי יעקב' (ס' תרכה) מחזיקים בדעה שמי שלובש ציצית ללא הכוונה המשנית לא יוצא ידי חובת המצווה! עם זאת, ה'משנה ברורה' פוסק (סימן ח' סעיף ק' יט) שהאדם כן יוצא אך רק בדיעבד.

- 1) הריני מכוון לקיים מצוות ציצית כאשר ציווה השם
- 2) כדי שזכור כל מצוותיו לעשותם.

זה נכון שכאשר גברים לובשים טלית גדול אומרים את ה'לשם יחוד' הנמצא ברוב הסידורים. עם זאת, באופן מפתיע, אין הזכרה של הכוונה המשנית שם!

למעשה, בספר שו"ת תשובות והנהגות, ר' משה שטרנבוך שליט"א כותב שזה מעורר מבוכה שהכוונה הראשית המובאת מהטור והשולחן ערוך – שאדם חייב לכוון 'כדי שזכור כל מצוותיו לעשותם' – נעדרת מהנוסח של ה'לשם יחוד'!

לכן, אדם כשלוש טלית גדול צריך להיזהר לומר את הכוונות הללו לפני ה'לשם יחוד'.

מהתוספות בבבא קמא (נו: ד"ה בההיא) אנחנו לומדים שכל שניה שאדם לובש ציצית, הוא מקבל מצווה נוספת! המשמעות היא שבאמצעות רק שתי כוונות קצרות האדם, יכול להשיג שווה ערך יותר

תוכן עניינים

- ציצית ותפילין 1
- חיזוק בציצית ותפילין 1
- מצוות ציצית 1
- מצוות תפילין 2
- לפני הנחת תפילין חייב לכוון, 2

ציצית ותפילין

השולחן ערוך פוסק (סימן ס' סעיף ד') שאדם מחויב שתהיה לו כוונה לפני עשיית מצווה.

הכוונה: 'כאשר ציווה השם' יכולה כמעט להפוך את הפעולות השגרתיות ביותר למצוות!

עדיף לומר בקול את מילות הכוונה, כפי שכותב חובות הלבבות: 'המחשבה נמשכת אחר הדיבור' (שער חשבון הנפש, פרק ג).

חיזוק בציצית ותפילין

בשבוועיים האחרונים, כלל ישראל חוו חיזוק מדהים במצוות ציצית ותפילין! אלפי יהודים בארץ ישראל ובחו"ל מחזקים עצמם במצוות הללו לזכות והגנה בעקבות מתקפות הטרור הנוראיות בשמחת תורה ("לֹא תִקּוּם פְּעֻמִּים צְרָה" נחום א, ט).

תנועה זו יכולה להיות התגשמות הכתוב ב'משנה ברורה' (סימן ח, סעיף קטן כו), החוזה בהתבסס על פסוק שבאחרית הימים, כלל ישראל יצטיינו במצוות ציצית.

עם זאת, עבור אלו אשר רק מתחילים לקיים את המצוות הללו – כמו גם עבור אלו שקיימו אותן כל ימיהם – זה הכרחי להבין את הכוונה הנדרשת לקיומן.

יתרה מכך, המצוות ציצית, תפילין (וסוכה) הן יחודיות. לא כשאר המצוות, אשר בהן ניתן פשוט להתכוון 'לשם מצווה' לפני העשייה, המצוות הללו דורשות כוונה משנית.

מצוות צריכות כוונה; ציצית ותפילין

חשוב לציין, אומנם, שה'משנה ברורה' פוסק שהאדם יוצא ידי חובת המצווה בדיעבד אם רק כיוון 'לשם מצווה' (סימן ח, סעיף קטן יט).

לכן, לפני הנחת תפילין, בנוסף לכוונה הרגילה 'לשם מצווה', חשוב לכוון בלשון שהובאה על ידי המחבר (סימן כה, ס' ה), המודפסות על הכרטיסים משמאל ומימין.

לפני הנחת תפילין חייב לכוון,

ויאמר:

'הריני מוכן לקיים מצוות עשה להניח תפילין ביד ובראשי, כמו שצונו ה' אלהינו: "וְקִשְׂרֹתֶם אֵתם לְאֹת' עַל-יְדֵיכֶם וְהָיוּ לְטוֹטְפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם" (דברים יא יח). וְצוּנו הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִנָּח אַרְבַּע פְּרִשְׁוֹת אֵלּוּ שֵׁישׁ בָּהֶם יְחוּד שְׁמוֹ וַיֵּצֵאת מִצְרַיִם עַל הַזְּרוּעַ בְּגוֹד הַלֵּב, וְעַל הָרֹאשׁ בְּגוֹד הַפֶּה, כְּדִי שְׁנֹכַח נְסִים וְנִפְלְאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ. שֶׁהֵם מוֹרִים עַל יְחִידוֹ וְאֲשֶׁר לוֹ הַכֹּחַ וְהַמְּשָׁלָה בְּעֲלִיוֹנִים וּבַתְּחִתּוֹנִים לַעֲשׂוֹת כְּרָצוֹנוֹ.

וַיִּשְׁעֲבֹד לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא בְּפִי וְגַם הַלֵּב שֶׁהוּא עֶקֶר הַתְּאֻוֹת וְהַמְחַשְׁבוֹת, וּבְזֶה יִזְכָּר אֵת הַבּוֹרָא וְיִמְעִיט הַנְּאֻוֹתָיו' (ע"פ מרן השולחן ערוך זיע"א אורח חיים סימן כה', ובהסכמת מרן הג"ר חיים קניבסקי זצוק"ל)

הכוונות הללו כלולות ב'לשם יחוד' הנמצא ברוב הסידורים.

מי שאומר את ה'לשם יחוד' לפני הנחת התפילין צריך להמשיך לעשות זאת, אך הוא חייב להבין מה הוא אומר (מאחר שלכוונה יש משמעות רק אם היא מובנת).

כלל ישראל מוסרים נפש כדי לשלם סכומי כסף משמעותיים לתפילין המהודרות ביותר. בואו נפיק תועלת מההשקעה שלנו על ידי עשיית המצווה היקרה לכתחילה – לומר את שתי הכוונות לפני עשיית המצווה.

מ-43,000 מצוות ציצית לכתחילה באותו היום! זה שווה לכמעט 16 מליון מצוות כל שנה! (60 שניות x 60 דקות x 12 שעות x 365 ימים = 15,768,000 מצוות!)

יתרה מכך, מצוות ציצית נחשבת כשווה לכל שאר המצוות, כפי שכתוב בתורה: "לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וְעִשִּׂיתֶם אֵת כָּל מִצְוֹתַי" (במדבר טו, מ. ראה מנחות מג).

לאור המספר המדהים של מצוות שניתן להרוויח ע"י לבישת ציצית, מומלץ מאוד לאדם ללבוש ציצית בכל עת שאפשר.

מצוות תפילין

לפי הרמב"ם, תפילין של יד ותפילין של ראש הן שתי מצוות נפרדות (שהרמב"ם מונה כמצוות שמונה ותשע בספרו 'ספר המצוות').

רבי חיים וולוז'ין זצוק"ל בספרו 'כתר ראש' (אות טו) מדגיש את הערך של כל רגע בלבישת תפילין.

ר' חיים כותב: "ובכל שעה מקיים הלובשים שמונה מצוות כדאמרו חז"ל (מנחות מד). 'אמר רב ששת: כל שאינו מניח תפילין עובר בשמונה עשין'.

לפני הנחת תפילין, אדם צריך לכוון בכוונה הראשונה:

"הריני מכוין לקיים מצוות תפילין כאשר ציווה השם"

עם זאת, כמוזכר מעלה, עבור מצוות תפילין האדם צריך לכוון כוונה נוספת – סיבת המצווה.

למעשה, 'ערוך השולחן' פוסק, שללא הכוונה המשנית, האדם אינו יוצא ידי חובת המצווה! הוא כותב:

"ודע שאפילו להפוסקים דסבירא להו מצוות אינן צריכות כוונה, מכל מקום זהו וודאי שיש לו לידע עיקר המצווה ומהותה. ובתפילין אם לא ישים אל לבו ענינה כלל – לא קיים המצווה, והוה כמעשה קוף בעלמא" (הלכות תפילין, סימן כה).